

نگاه

تقریظ‌های رهبری
بر کتب دفاع مقدس

علیرضا محمدی
تقریظ‌ها و توجه مقام معظم رهبری در کتب‌های دفاع مقدسی تا آنجایی اهمیت دارد که به گفته پژوهشگران این حوزه، صرف‌نظر از نوع و محتوای کتب‌های ارائه شده، تنها توجه و عنایت ایشان باعث می‌شود تا موجی از اقبال و توجه عمومی نسبت به کتب این حوزه در جامعه ایجاد شود. بر همین اساس تاکنون ده‌ها جلد کتاب مرتب‌طبع با مجت دفاع مقدس از سوی ایشان مورد تقدیر قرار گرفته‌اند که در این فرصت نگاهی به برخی از این کتب می‌اندازیم.

خداحافظ گر خه: این کتاب را باید یکی از اولین کتبی دانست که توسط مقام معظم رهبری مورد عنایت و توجه قرار گرفته است. تاریخ تقریظ ایشان بر خداحافظ گر خه سال‌های ابتدایی پس از اتمام جنگ تحمیلی و مشخصاً ۱۳۷۰/۱۳۷۱ را نشان می‌دهد. رهبری در بخشی از تقریظ خود آورده‌اند: این کتاب شیرین و ساده، زندگی و احساس و جهت‌گیری‌های بسیجی را به خوبی تشریح می‌کند. نویسنده که خود یک بسیجی با همه بار فرهنگی این کلمه است، با بیان بعضی از جزئیات به ظاهر کم‌اهمیت، آن امر مهم را تصویر و ترسیم کرده است.

دا: کتاب‌ها با پیش از یکصدبار تجدید چاپ کمتر نیاز به معرفی دارد. وقتی این کتاب به مقام معظم رهبری ارائه شد، ایشان در خصوص‌ها فرمودند: «حقا و انصافاً کتاب بسیار خوب و قابل طرح در سطح جهانی است، مربوط به بخش کوچکی از وقایع جنگ جهانی است و این نشان می‌دهد که هشت سال دفاع مقدس، دارای ظرفیتهای تولید هزاران کتاب، به منظور انتقال فرهنگ و ارزش‌های اسلامی و انقلابی به جامعه و جهان است.» هم‌اکنون‌ها در دست ترجمه به زبان‌های دیگر است.

زندهباد کمیل: نهایت توجه و عنایت را باید در تقریظی دانست که مقام معظم رهبری بر کتاب زنده یاد کمیل نگاهش‌اند. ایشان در جملاتی که از احساس سرشارشان نشئت می‌گیرد، در خصوص این کتاب می‌نگارند: از این نوشته، عطر اخلاص به مشام می‌رسد و چه زیبایست که روایت صحنه‌هایی که از اخلاص و ایثار سرشار است نیز از سر اخلاص باشد. نویسنده، فروتنانه خود را غالباً در پشت پاران شهیدش پنهان کرده است. خوش‌با به حال این جوانان نورانی که در یکی از استثنایی‌ترین فرصت‌های الهی در تاریخ، بیشترین بهره را بردند.

من زنده‌ام: وبلاخ‌ره باید در این خصوص به مجموعه خاطرات دوران چهار ساله اسارت خانم مصومه آباد تحت عنوان «من زنده‌ام» اشاره کرد که به گفته خود آباد وقتی که اولین چاپ کتاب را برای مطالعه تقدیم حضرت آقا می‌کنند. ایشان می‌فرمایند: از قبل آن را در دست مطالعه دارم؛ بخشی از تقریظ رهبری در خصوص من زنده‌ام: «کتاب را با احساس دوگانه اندوه و افتخار و گاه از پشت پرده اش خواندم و بر آن صبر و همت و پابکی و صفا و بر این هنرمندی در مجسم کردن زیبایی‌ها و زشتی‌ها و رنج‌ها و شادی‌ها آفرین گفتم.»

رضامحمدی

حالا که ۲۶ سال از اتمام جنگ تحمیلی می‌گذرد، گذشت زمان فرصت لازم برای نگاشتن کتاب‌هایی با موضوع دفاع مقدس را به نویسنده‌ها و حتی رزمندگان صاحب ذوق داده است. تا آنجا که در آخرین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران چیزی حدود ۱۲۲ ناشر دولتی و خصوصی آثار و کتاب‌های خود در حوزه دفاع مقدس را در دسترس عموم قرار دادند. اما صرف‌نظر از کمیت، آنچه در بیان ارزش‌های جنگ تحمیلی بیشتر به چشم می‌خورد، بحث کیفیت و محتوای آثار دفاع مقدسی است. بر همین اساس گفت‌وگویی را با بسیمین پناهی فرد نویسنده، مترجم و از فعالان بخش پژوهشی دفاع مقدس انجام داده‌ام که با ویرایش چیزی در حدود ۵۰ کتاب با موضوع محوری جنگ تحمیلی اطلاعات خوبی در این خصوص دارد و اصلاً آشنایی ما با او نیز از طریق مقاله‌ای بود که طی آن پناهی فرد یک بررسی کلی در خصوص محتوای کتاب‌های دفاع مقدسی را ارائه داده بود.

خانم پناهی فرد چطور سر و کارتان با کتاب‌های دفاع مقدسی افتاد؟

به خاطر رشته تخصصی‌ام که ادبیات بود، از سال ۸۱ به شکل حرفه‌ای به ویرایش کتاب پرداختم و چندین کتاب را نیز ترجمه کرده‌ام که مجموعه آثار جبران خلیل جبران از جمله این کتاب‌هاست. اما از آنجایی که علاقه خاصی به دفاع مقدس و وقایع و ارزش‌های موجود در این بخش از تاریخ کشورمان داشتم، به سمت همکاری با ناشران دفاع مقدسی سوق یافتم و تاکنون چیزی حدود ۵۰ کتاب تخصصی در حوزه جنگ تحمیلی را ویرایش کرده‌ام که در همین رابطه از سوی امیر پوردستان فرمانده نیروی زمین ارتش هم مورد تقدیر قرار گرفتم.

بحث محتوای خوب، یعنی آنچه باعث شود نسل جوان بیشتر با ارزش‌های دفاع مقدس آشنا شوند، در حوزه کتاب‌های جنگی از اولویت خاصی برخوردار است، به نظر شما کتاب‌های موجود در این حوزه توانسته‌اند حق مطلب را ادا کنند؟
قاعدتاً بنده به واسطه حرفه‌ام خیلی ریز و دقیق

شیوه کار اغلب انتشاراتی‌ها این است که یک تیم محقق یا نویسنده را به سراغ سوژه مورد نظر می‌فرستند. اما این نویسنده‌ها اغلب جوان و تازه‌کار هستند و کمتر پیش می‌آید که از یک نویسنده توانمند استفاده شود. واضح‌ترین دلیل این امر هم بحث مالی است که قاعدتاً نویسنده تازه‌کار دستمزد کمتری می‌گیرد

ادبیات دفاع مقدس، بیم‌ها و امیدها در گفت‌وگو «جوان» با یک فعال و پژوهشگر کتاب‌های حوزه جنگ تحمیلی

حلقه گمشده بین سوژه و نویسنده را پیدا کنیم

بازارز با قلم‌های نه چندان پخته تبدیل به یک اثر نه چندان تأثیرگذار می‌شود.

این ناپختگی چطور خود را در کتاب‌های دفاع مقدسی نشان می‌دهد؟ منظورم این است که موارد عینی آن چیست؟
غالباً به شکل نثرهای ابتدایی، روایت گزارشی زندگی یک شهید یا رزمنده، شخصیت پردازی‌های ضعیف یا برعکس مبالغه بسیار زیاد در خصوص شخصیت یک شهید یا جمله ضعف‌هایی است که غالباً دیده می‌شوند. گاهی در زندگی شخصیت‌محوری آن قدر مبالغه می‌شود که همدلی و فداکاری سایرین همانند پدر، مادر یا همسر آن شهید یا رزمنده را تحت الشعاع قرار می‌دهد. البته دلیل این امر هم بحث مالی است که قاعدتاً نویسنده تازه‌کار دستمزد کمتری می‌گیرد. لذا ماجرای تدوین یک کتاب دفاع مقدسی این طور رقم می‌خورد که یک سوژه بسیار

با کتاب‌های دفاع مقدسی بر خورد داشته‌ام. اغلب این کتاب‌ها خاطره محور هستند و به لحاظ سوزو یا قابعی که قرار است کتاب راوی آن باشد، ارزش‌های فوق‌العاده دارند. اما همین گنجینه‌های با ارزش اگر به لحاظ ادبی خوب پرداخته نشده و در اختیار خواننده قرار نگیرند، تأثیرات لازم را نمی‌گذارند. متأسفانه در اینجا ما با مشکل عدم وجود نویسدگان زیر دست روبه‌رو می‌شویم. شیوه کار اغلب انتشاراتی‌ها این است که یک تیم محقق یا نویسنده را به سراغ سوژه مورد نظر می‌فرستند. اما این نویسنده‌ها اغلب جوان و تازه‌کار هستند و کمتر پیش می‌آید که از یک نویسنده توانمند استفاده شود. واضح‌ترین دلیل این امر هم بحث مالی است که قاعدتاً نویسنده تازه‌کار دستمزد کمتری می‌گیرد. لذا ماجرای تدوین یک کتاب دفاع مقدسی این طور رقم می‌خورد که یک سوژه بسیار

کودک و کتاب دفاع مقدس

همواره وقتی صحبت از کتب دفاع مقدسی می‌شود، آنچه کمتر به آن پرداخته می‌شود، بحث توجه به آثار جنگی در حوزه کودک و نوجوان است. در این خصوص ایرادی وارد می‌شود مبنی بر اینکه جنس خشن جنگ مناسب کودکان نیست، اما ما در دفاع مقدس با مجموعه‌ای از ارزش‌هایی سر و کار داریم که زیبایی‌های ذاتی آنها با مصادیقی چون ایثار، رشادت، حماسه و مقاومت معنا می‌یابند، مجموعه صفاتی که باید از کودکی به بچه‌های سرزمین من بیاموزیم. از سوی دیگر اگر قرار است ارزش‌های نهفته در جنگ تحمیلی را در جامعه نهادینه کنیم، بهترین و مؤثرترین روش توجه به کودکان سرزمین‌مان است. یعنی کسانی که دیر یا زود باید سرنوشت کشورمان را به دست آنها بسپاریم و اگر آنها با مقوله دفاع و مقاومت آشنا شوند، به حتم آینده کشورمان را تضمین کرده‌ایم.

یک اشکال کلی دیگر بحث جلوه‌های بصری این کتاب‌هاست. غالباً وقتی یک کتاب با موضوع دفاع مقدس نوشته می‌شود، نویسنده یا ناشر در ترسیم شکل و ظاهر کتابش دچار وسواس می‌شود. یعنی بار ارزشی کتاب باعث می‌شود تا در طراحی ملاحظات اعمال شود که خیلی از آن ملاحظات خودساخته هستند. همین‌ها هم محدودیت ایجاد می‌کنند و ماحصل کار این است که کتاب مورد نظر حداقل در جلوه‌های بصری جذابیت کمتری برای عموم و به‌خصوص قشر جوان دارد.

به نظر شما چه راهکاری برای ارتقای محتوای کتاب‌های حوزه جنگ تحمیلی وجود دارد؟
به نظر می‌رسد تغییر نگرش نویسندگان و ناشران ورود یافته به این حوزه می‌تواند نگاه‌های نوبی را وارد کند. نویسندگان توانا می‌توانند از زندگی شهدا برای خلق رمان‌های جدید اقتباس کنند. از بحث زیبایی‌های بصری گرفته تا نوع نگارش و پرداختن به سوژه‌ها و موضوعات کمتر پرداخته شده همگی می‌توانند بار محتوایی کتاب‌های دفاع مقدسی را ارتقا دهند. موضوعات مربوط به دفاع مقدس فی‌نفسه بار ارزش بالایی دارند، کافی است ما قدر این ارزش‌ها را بدانیم و حلقه گمشده بین سوژه خوب و نویسنده زبردست را پیدا کنیم.

یادمان

روزشمار تیرماه ۱۳۶۷

تلخ‌ترین ماه جنگ!

پویان شریعت

انقلاب اسلامی ایران چیزی حدود ۱۰ سال دوران دفاع مقدس را از بعد پیروزی انقلاب در بهمن ۵۷ پشت سر گذاشت که سراسر ش غرور و ایثار و فداکاری است. تاریخی که برای تقویم ایرانیان دوران بسیار باشکوهی را رقم زد. سال ۶۷ و مشخصاً تیرماه این سال پر حادثه‌ترین اتفاقات را در تاریخچه دفاع مقدس در خود جای داده است. در آستانه نیمه دوم تیر ماه بر آن شدیم تا گذری کوتاه بر اتفاقات این ماه داشته باشیم.

۷ و ۴ تیرماه: در چهارمین روز از این ماه در سال ۶۷ رژیم بعث عراق حمله‌ای را با استعداد ۱۴ لشکر نظامی به منطقه عمومی خوزستان، کوشک، طلاویه، خضر و جزایر مجنون و در یک کلام منطقه عملیاتی خیبر ترتیب داد که در نهایت به سقوط این جزایر منجر شد. اما این برنامهریزی برای حمله فقط به جنبه جنوبی معطوف نشد و در ۶۷/۴/۷ تنها سه روز بعد حمله‌ای در جهت کردستان در منطقه عمومی سلیمانیه و ارتفاع دویازا که با نام منطقه نصر شناخته می‌شد از سوی رژیم بعث صورت گرفت که این حمله نیز با استعداد یک لشکر و سه تیپ برنامهریزی شده و در نهایت به سقوط ارتفاع دویازا منجر شد.

۹ و ۱۰ تیرماه: در نهمین روز از تیرماه و تنها دو روز بعد از حمله رژیم بعث به منطقه سلیمانیه شهر ماوت به اشتغال بعثیون در آمد، اما نکته حائز اهمیت اینجاست که سازمان منافقین در ۶۷/۴/۱۰ و فردای اشتغال شهر ماوت دومین عملیات بزرگ خود را علیه انقلاب و نظام طراحی و به مرحله اجرا در آورد. عملیات حمله به مهران و دهلران با نام چلچراغ که طی آن نیروهای سازمان منافقین با استفاده از آتش تهیه توپخانه و نیروی هوایی رژیم بعث به شهر مهران و دهلران حمله‌ور شدند و خسارتی را به بار آوردند. بعضی کارشناسان معتقد بودند این حمله زمینه و بنیان حمله آنها در عملیات مرصاد بود.

به هر حال جامع جهانی که بیش از این بر طبل اتمام جنگ می‌کوبید، با حملات گسترده بعثی‌ها در سال ۶۷ با تصور اینکه کشور ایران و انقلاب اسلامی دیگر توان ادامه جنگ و جنگیدن و دفاع را ندارد، سکوت اختیار کرد و تنها نظاره‌گر حملات وحشیانه‌بعثی‌ها با همکاری منافقین شد که غالباً این حملات چنانکه در ماجرای سقوط ناو داید شد با کاربرد وسیع سلاح شیمیایی توسط ارتش عراق همراه بود.

۱۰ و ۱۲ ماه: در آن سال‌ها برعکس برداشتی که رژیم صدام از انقلاب اسلامی ایران داشت، اتفاقات منطقه‌ای مسائل دیگری را نشان می‌داد. ورود امریکا به صحنه جنگ و درگیری‌اش به صورت مستقیم با ایران در خلیج فارس و از سویی دیگر اقدام رژیم بعث در به کارگیری سلاح‌های کشتار جمعی در حد گسترده، گویای این مسئله بود که اتحاد بین‌المللی حامی صدام به این نتیجه رسیده است که رژیم بعث و متحانش توان مقابله مردانه با انقلاب اسلامی را ندارند. به هر روی با استفاده گسترده عراق از تسلیحات شیمیایی بعد از درخواست‌های مکرر ایران از سازمان ملل مبنی بر ورود کارشناسان این سازمان برای بررسی و کارشناسی کاربرد سلاح‌های شیمیایی و کشتار جمعی توسط صدام، نهایتاً کارشناسان این سازمان در ۶۷/۴/۱۰ وارد ایران شدند اما دو روز بعد یعنی در تاریخ ۱۲/۴/۶۷ نیز یکی از بزرگ‌ترین و وحشتناک‌ترین جنایات ایالات متحده امریکا علیه بشر روی داد. هواپیمای غیر نظامی ایران توسط ناوینسنس امریکا در خلیج فارس سرنگن شد. هواپیمای ایرباس ایران با شماره ۶۵۵ در پنجمین دقیقه پرواز از بندرعباس به دویب بر فراز آب‌های خلیج فارس با اصابت دو موشک که به دستور ناخدا ویل راجرز (فرمانده وینسنس) شلیک شده بود، سقوط کرد و ۲۹۰ سرنشین آن به شهادت رسیدند. بعدها ایالات متحده به این ناخدا ی جنایتکار مدال افتخار اهدا کرد.

۲۱ و ۲۷ تیرماه: دشمن بعثی در ۶۷/۴/۲۱ نیز حمله‌ای را در منطقه خوزستان (فکه، شرهانی، عین خوش و...) ترتیب داد که خسارتی را در پی داشت. ۲۷ تیر ۶۷ نیز بزرگ‌ترین اتفاق دوران دفاع مقدس روی داد. رادیو و تلویزیون اعلام کرد قطعه‌نامه ۹۸ پذیرفته شد. طی این قطعه‌نامه آتش بس بین ایران و عراق اجرا می‌شد. لیکن پس از پذیرش قطعه‌نامه باز هم رژیم بعث طمع کرده و به مرزهای ما حمله‌ور شد. یورش ناجوانمردانه که با مقاومت رزمندگان به ششکستی دیگر برای جبهه کفر منتهی شد.

۳		۶		۲
		۸		
		۷		
۴	۹	۶		
			۷	
		۱		
۹	۴			
		۱	۸	۹
۶		۸		
			۳	
			۲	۳

جدول سودوکو

ارقام ۹ تا ۹ اطوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک‌سه در سه فقط یک‌بار به کار روند.

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۴۲۸۷

۸	ب	۷	۸	۵	د	۸	۱
۱	د	۸	۷	ب	۵	۸	
۵	۸	۸	ب	۱	د	۷	۵
۸	۵	ب	۷	د	۱	۸	۵
د	۷	۸	۵	۸	۸	۱	ب
۸	د	۱	د	ب	۸	۷	۵
۷	۱	۸	۸	۵	د	ب	د
ب	۸	د	۷	۸	۵	۱	۸
د		۵	۱	د	ب	۸	۷

۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب
ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب	ا	ب

طراح:علیرضا سجادی فر | شماره ۴۲۸۸

جدول | ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵

۱														
۲														
۳														
۴														
۵														
۶														
۷														
۸														
۹														
۱۰														
۱۱														
۱۲														
۱۳														
۱۴														
۱۵														

از راست به چپ

- ۱- شاعر قرن چهارم که آغاز جوانی‌اش مصادف بود با ایام سالخوردگی رودکی- ترش و شیرین ■ ۲- خالق سبک شناسی- لقب سلاطین ترک و مغول- حالت عدم هوشیاری ■ ۳- درخت قالیبافان- اسباب و وسایل زندگی- وزن بدن را تحمل می‌کند- تکرارش نام درختی است ■ ۴- حرف دهن کچی- از شهرهای کردنشین عراق- سم ■ ۵- خاطر و ذهن- خط‌کش مهندسی- نشانه قرآنی- زینت ■ ۶- زرشک- بیماری سایدگی مفاصل- خاک کوزه‌گری ■ ۷- بشارت‌دهنده- رشته و مجموعه- چین و شکن مو ■ ۸- خیانت در آن روانی‌باشد- از انجیل‌ها- شتر تندرو ■ ۹- چوب خوشبو- نظرات- آن همه غوغای روز رستخیز/ از مضاف ... جادوی اوست ■ ۱۰- صدمه و آسیب- کوهی در افغانستان- اولین مکتب نقاشی اسلامی ■ ۱۱- تراوش مایعات- جاسوسخانه امریکا- بنده و شما- زمان زودگذر ■ ۱۲- وزن موسیقی- نخستین کشور آسیایی که اقدام به چاپ قرآن کرد- مخفف هستم ■ ۱۳- دریا- پسوند شباهت- طاعون زمان حضرت ابراهیم- جامه صاف کن ■ ۱۴- راننده- فیلم مجیدی- از جنس گیاه توخالی ■ ۱۵- چین و شکن- نوعی حکومتی که مردم استرالیا تابع آن هستند

از بالا به پایین

- ۱- همیشگی- بدون تعصب یا وابستگی اظهار عقیده و تفکر نمودن ■ ۲- از فرق ضاله- کشور ورتفاده- حشره پرکار ■ ۳- هست آذری- آرزوی بزرگ- نوعی شیرینی- از نت‌های موسیقی ■ ۴- بدی- از شهرهای استان زنجان- دانه تسبیح ■ ۵- فرمانده بدن- شهر باران- مدافع سابق ملی و میلان ایتالیا ■ ۶- دشاری و ناگواری- چرم دباغی شده- خشکی ■ ۷- چهره حماسی مردم هند- دمای خیر- اسم ■ ۸- خواربار فروش- شاخه تازه روییده- امیران ■ ۹- گودال- آتش ایرانیان باستان- شهرستانی در تهران ■ ۱۰- اتاقک زیر کشتی- رنگی از خانواده رنگ سفید- رود مرزی ایران و عراق ■ ۱۱- بازتاب نور- عملی در ریاضی- اسم آذری ■ ۱۲- شیارهای داخل لوله تفنگ- سخن ناخوشایند و همراه با نیش و کنایه- جفت ماده ■ ۱۳- گرد بونوه- سوغات اصفهان- شهری در استان کرمان- خرس آذری ■ ۱۴- مار گزین- مسایو- عصبی که از کمر تا کف پا امتداد دارد ■ ۱۵- شاعر، نویسنده و نقاش اهل کاشان و صاحب شرق اندوه- ایازری است از نیکل و مس